

Groenewold

Adviesbureau voor
Milieu & Natuur

**Uitvoeringsplan maatregelen Steenuil
t.b.v. bestemmingsplannen
Drielanden Leisure Harderwijk
Veldzicht Noord Ermelo 4e fase**

Opdrachtgever	Gemeente Harderwijk Postbus 149 3840 AC HARDERWIJK
Contactpersoon	Harderwijk : Martijn den Braven Ermelo : Klaas Braamskamp

Uitvoering	Groenewold Adviesbureau voor Milieu & Natuur	
	Dossiernummer	2011114b
	Versie	Dec.2011 v5
	Behandeld door	Lex Groenewold
	Datum	23 december 2011

Inhoudsopgave:

1	Aanleiding en doel	3
2	Ecologie Steenuil	3
2.1	Compensatie en mitigatie	4
2.2	Vervangende broedgelegenheid	4
2.3	Alternatieve schuil- en roestplaatsen	5
2.4	Vervanging en/of verbetering van het foerageergebied.....	5
2.5	Inrichting territorium	5
2.6	Territoriumscan percelen	6
2.6.1	Fokko Kortlanglaan 162 - fam. A. en G. Hoeve.....	7
2.6.2	Fokko Kortlanglaan 164b fam. Van Zundert.....	12
2.6.3	Gemeente Ermelo – waterberging / wonen / ontsluiting	15
2.6.4	Gemeente Ermelo: Berm Kolbaanweg en boscompensatie	18
2.6.5	Fokko Kortlanglaan 174 – Fam. Lieman	19
2.6.6	Kolbaanweg gemeente Harderwijk Locatie 2 – Drielanden Leisure.....	26
2.6.7	Fokko Kortlanglaan 169 – gemeente Harderwijk – locatie 3.....	28
2.6.8	Fokko Kortlanglaan 181 – gemeente Harderwijk – school.....	32
3	Literatuur	34

Fotoverantwoording Steenuilen uit het gebied: Lex Groenewold

1 Aanleiding en doel

Rond de Fokko Kortlanglaan op het grensgebied van de gemeenten Harderwijk en Ermelo is een territorium gevestigd van de Steenuil. De soort is al sinds jaar en dag in het gebied aanwezig. Beide gemeenten hebben plannen welke gevolgen kunnen hebben voor het leefgebied. Uit diverse natuurtoetsen blijkt dat de Steenuil in 2011 gebroed heeft op Harderwijks grondgebied. De jaren daarvoor lag het nest vaak in de gemeente Ermelo. Het foerageer- en leefgebied ligt in beide gemeenten. Om de plannen te realiseren zonder de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaatsen aan te tasten en de functionaliteit van het foerageergebied te behouden zijn mitigerende en compenserende maatregelen noodzakelijk.

Deze rapportage beschrijft de maatregelen welke nodig zijn om dit te realiseren.

2 Ecologie Steenuil

De steenuil is de kleinste in ons land voorkomende uil, al lijkt hij door de vorm soms wat groter. De lichaamslengte is 21 – 23 cm (formaat lijster). Gemiddeld zijn vrouwtjes iets groter en zwaarder dan mannetjes, maar zijn moeilijk uit elkaar te houden. Het vliegbeeld bestaat uit een snelle, lage, golvende vlucht waarbij de brede, afgeronde vleugels goed zichtbaar zijn.

Steenuil kastanjeboom F. Kortlanglaan 169

De Steenuil laat zich graag horen en heeft veel geluiden. Naast zijn waarschuwingsroep 'kwiejoe' roept hij 'koewiet' en maakt hij blaffende 'kef' geluiden. In Twente noemen ze hem ook wel katuule. In de baltsperiode van eind februari tot midden april laat het mannetje vanaf de avondschemering enkele uren regelmatig de baltsroep horen, een langgerekt 'goehk'. Mannetjes kunnen zeer fel reageren op een afgespeelde opname. Dat is dan ook een goede

inventarisatiemethode. De lokroep van het vrouwtje is een zacht 'schrie'. De bedelgeluiden van de jongen lijken hier erg op.

De Steenuil leeft bij voorkeur in een oud en kleinschalig cultuurlandschap. Dit is een halfopen landschap met een grote variatie aan natuurlijke elementen, waar de Steenuil kan broeden, rusten, schuilen en jagen. In een optimaal territorium betekent dit de aanwezigheid van oude bomen met broedholten, gebouwen met broed-, uitkijk- en rustgelegenheid, en grazige graslanden op vochtige gronden met voldoende voedselaanbod. Gelukkig voor de Steenuil is hij niet kieskeurig en heeft een breed menu van o.a. regenwormen, kevers, grote insecten, muizen en kleine zangvogels.

Paaltjes zijn belangrijk

Jonge uilen zoeken liefst in de nabije omgeving een nieuw territorium. Meestal binnen een 5-10km van de geboorteplek. Ook omdat geschikte nestholtes in de regel schaars zijn is de Steenuil zeer territoriaal. Ze blijven vaak hun hele leven in hetzelfde gebied. Steenuilen maken zelf geen holtes en maken daarom vaak dankbaar gebruik van opgehangen nestkasten.

Tijdens de broedperiode jaagt het mannetje en broedt het vrouwtje. Geschikt voedselaanbod in de directe omgeving is dan ook belangrijk. De gemiddelde legselgrootte is 4 eieren. Als de jongen enigszins kunnen klimmen ze naar buiten. Ze kunnen dan nog nauwelijks of niet vliegen en zijn een makkelijke prooi voor een kat of een vos. Het is daarom van belang dat er schuilplaatsen in de directe omgeving van het nest aanwezig zijn (takkenhoop, stapel dakpannen e.d.).

Roestplaatsen

Volwassen steenuilen zitten overdag graag afzonderlijk op beschutte plekken, vanwaar ze goed zicht hebben op de omgeving. Bij rustig weer zijn ze aan te treffen op een houtstapel, op de nok van het dak of in een holte van een knotboom. In de herfst en winter zitten ze het liefst voor in een holte of nestkast met de ingang naar het zuidoosten te genieten van het zonnetje. Ze wisselen daarbij vaak van plek en het mannetje en vrouwtje hebben daarbij zo hun eigen voorkeuren. Tijdens het broedseizoen maakt het mannetje vaak gebruik van een andere holte of nestkast dan die waarin het nest zich bevindt.

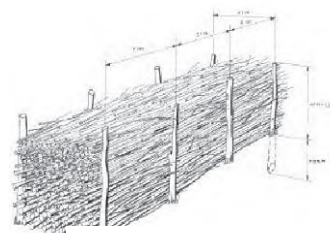
Steenuilen verkiezen afhankelijk van het seizoen en weersomstandigheden verschillende roestplaatsen. Het is dus van belang dat er op het erf een gevarieerd aanbod is in de vorm van holten in knot- en fruitbomen of in solitaire bomen. Maak toegankelijke ruimten in schuurtjes en hang tenminste één of meer extra nestkasten op als roestplaats

2.1 Compensatie en mitigatie

De maatregelen moeten minimaal de volgende onderdelen omvatten:

1. Vervangende broedgelegenheid
2. Alternatieve schuil- en roestplaatsen
3. Vervanging en/of verbetering van het foerageergebied

Nu ca. 4 ha zeer geschikt leefgebied verloren gaat, zal ook een vergelijkbaar leefgebied moeten worden gecompenseerd. Afhankelijk van de kwaliteit daarvan is hiervoor meer of minder oppervlak nodig. Een gemiddelde grootte van een steenuilterritorium bedraagt ca. 8-12 ha. Belangrijke elementen zijn variatie aan landschapselementen en voedselaanbod door het jaar heen. Een takkenril, stapel dakpannen, holle buizen en/of oude schuurtjes bieden schuilplaatsen. De aanwezigheid van vee in delen van het gebied is zeer wenselijk. Dierlijke mest trekt mestkevers en andere insecten, welke als voedselbron kunnen dienen als er weinig prooidieren zijn. Belangrijk is variatie.

Voorbeeld takkenril

2.2 Vervangende broedgelegenheid

Uit historische gegevens en mededelingen van de bewoners is bekend dat de Steenuil regelmatig gebroed heeft op het perceel van F. Kortlanglaan 158. Het feit dat in 2011 de nestplaats in een schuur op F. Kortlanglaan 169 was doet daar niets aan af. Er gaat dus één potentiële nestplaats verloren welke relatief eenvoudig is te compenseren door het ophangen van nestkasten. Geadviseerd wordt op een aantal geschikte plaatsen een nestkast op te hangen (ca. 5). Als schuilplaats wordt geadviseerd vlak bij de nestplaats zo mogelijk een takkenril, hoop stenen of dakpannen te realiseren. Een plek waar jonge vogels kunnen schuilen en tussen kruipen. Binnen een straal van 100-300m moet voldoende voedselaanbod zijn.

2.3 Alternatieve schuil- en roestplaatsen

In het territorium moet voldoende schuilgelegenheid aanwezig zijn. Te denken valt aan oude schuurtjes, bomen, een stal, holle buizen of andere holtes. De extra nestkasten kunnen hier voor ook goed worden gebruikt. Maar ook veilige plekje om te zonnen, schuilplekken op de grond voor nog niet vliegvlugge jonge uilen, houtwallen, afgeschermd waterputten, emmers en andere open waterreservoirs. Het verkeer kan een bedreiging zijn voor overvliegende Steenuilen. Als het kan moet het kruisen van een (spoor)weg zoveel mogelijk worden voorkomen.

Jonge uitgevlogen Steenuilen op dak schuur F. Kortlanglaan 162

2.4 Vervanging en/of verbetering van het foerageergebied

Dit is één van de belangrijkste en ook moeilijkste opgaves. Het huidige territorium bevat een grote variatie aan vervallen schuurtjes, ruigtes, een paardenbak, walletjes e.d. Om dit te compenseren zijn diverse maatregelen noodzakelijk. Jagende Steenuilen zijn ook ten westen van de spoorbaan en de Kolbaanweg, zelfs tot in Drielanden waargenomen. Gezien de risico's op verkeersslachtoffers is het van belang het gebied aan ten oosten van de spoorbaan zo goed mogelijk in te richten. Maatregelen ter verbetering van het voedselaanbod moeten zich richten op onder andere prooien als veldmuis, bosmuis, regenworm, meikever en andere grote insecten en kleine vogels. Belangrijk zijn verder uitkijpaaltjes om vanaf te jagen.

2.5 Inrichting territorium

Het territorium van steenuil moet voldoen aan de volgende eisen:

- aanwezigheid verblijfplaatsen op geschikte locaties (bijv. kasten bij erven)
- voldoende rust en goede toegankelijkheid
- voldoende foerageergelegenheid/voedselaanbod
- niet in reeds bestaand steenuilenterritorium
- nieuwe locaties dienen ruim van te voren te worden ingericht en dienen aantoonbaar te functioneren.
- De oude locaties dienen buiten het broedseizoen verwijderd te worden.

Het is van belang dat er een kruidenrijk en prooirijk grasland binnen het territorium aanwezig is. Kruidenrijke (korte) vegetaties met een open structuur en een niet te zure bodem voldoen daar het beste aan. Ook kruidenzomen rondom gazons zijn geschikt voor het voedselaanbod. Een weilje (met aangepast beheer) in een hoogstamboomgaard trekt steenuilen aan.

Steenuil vriendelijke beplanting bestaat uit een afwisseling van open stukken, heggen, houtwalletjes en uitzichtpunten. Kortom een agrarisch cultuurlandschap met voedsel, schuilplaatsen en nestgelegenheid binnen relatief korte afstand.

Paardenweiden zijn aantrekkelijk, evenals graslandpercelen en erven met overhoekjes. Een graanveld zorgt voor variatie in het voedselaanbod. Deze inrichtingsmogelijkheden kunnen meegenomen worden bij het treffen van maatregelen.

Soorten die in een 10m brede houtwal zijn aan te planten, bestaan uit inheemse soorten zoals Gewone esdoorn, Zomereik, Kleinbladige linde, Zoete kers, Walnoot, Hazelaar, Vlier, Wilde liguster, Meidoorn, Vuilboom, Veldesdoorn, Vogelkers, Hondсроos, Egelantier, Rode Kornoelje, Sleedoorn, Gelderse roos, Krenteboompje, Sneeuwbes, Lijsterbes, Wegedoorn, Wilg, Geoorde wilg, Grauwe wilg, Katwilg, Kardinaalsmuts.

Na uitvoering van de maatregelen zijn voldoende alternatieven gecreëerd om de Steenuil in dit gebied te behouden. De gunstige staat van instandhouding is niet in gevaar. Het aanvragen van een ontheffing FF wet is niet nodig, maar kan als onderbouwing wel bij de Dienst Regelingen worden aangevraagd.

2.6 Territoriumscan percelen

Het gebied is diverse malen bezocht. Er is gesproken met de meeste eigenaren en onderzocht of er belangstelling was voor een steenuilvriendelijke inrichting van de percelen en de mogelijkheden daartoe. De resultaten zijn deels met de bewoners / eigenaars teruggekoppeld.

Hieronder staat per perceel kort beschreven welke mogelijkheden er zijn om het gebied op een voor de Steenuil gunstige wijze verder in te richten.

2.6.1 Fokko Kortlanglaan 162 - fam. A. en G. Hoeve

Betreft voormalig agrarisch perceel met nog aanwezige stallen. Oppervlak kleine 15.000m², omtrek ca. 530m. De heer Hoeve staat op zich positief tegenover de Steenuil, maar wil geen nestkasten aan de stallen. Hij staat wel positief tegenover beplanting langs de randen van zijn terrein. Aan de zuidgrens zal de gemeente een wal realiseren ter afscherming van het bedrijventerrein. Hier mag een strook van max.1-2m van de voet ook worden gebruikt voor Steenuilvriendelijke inrichting. Langs de spoorlijn is een klein walletje aanwezig. Deze mag worden doorgetrokken of ingericht als afschermende haag. Inrichten van de oostgrens als houtwal is akkoord. Het bestaande ponyweide wordt verhuurd. Onbekend is hoe lang dit zal blijven bestaan. Langs de noordzijde is aanplant van bomen of struiken wenselijk.

Mogelijk kan aanplant deels worden vergoed uit subsidie via Landschapsbeheer Gelderland.

Het betreft de volgende voorzieningen:

1. Westzijde: doortrekken walletje en aanleg meidoornhaag (150m, ca. 600st) aan spoorbaanzijde, aanplant enkele solitaire bomen (bijv. zomereik, fruitboom of notenboom). Zo mogelijk een ruige grasberm.
2. Noordzijde: aanleg knotelzen (60m, 6-8 st)
3. Wal zuidgrens (l.100xb.4m): Houtwal inplanten met inheemse vrucht- en/of nootdragende struiken.
4. Zuidoosthoek: aanleg bosje met takkenhoop (100 m²) met mogelijke plek nestkast.
5. Oostgrens: Houtsingel in overleg met V. Zundert, met Eik, Els, Meidoorn, Vuilboom, Lijsterbes, Kardinaalsmuts, Hazelaar, Wilde appel e.d.

Zuidwesthoek richting spoor

Oostgrens richting FK174

Westgrens richting noorden

Oostgrens met FK174

Westgrens richting noorden

Noordgrens met F. Kortlanglaan

2.6.2 Fokko Kortlanglaan 164b fam. Van Zundert

Betreft een bestaande paardenhouderij met gezinshuis voor de jeugdzorg. Plan is het zorgdeel uit te breiden. Bedoeling is het perceel in te passen in het landschap. Hiervoor is door een landschapsarchitect een schetsplan uitgewerkt.

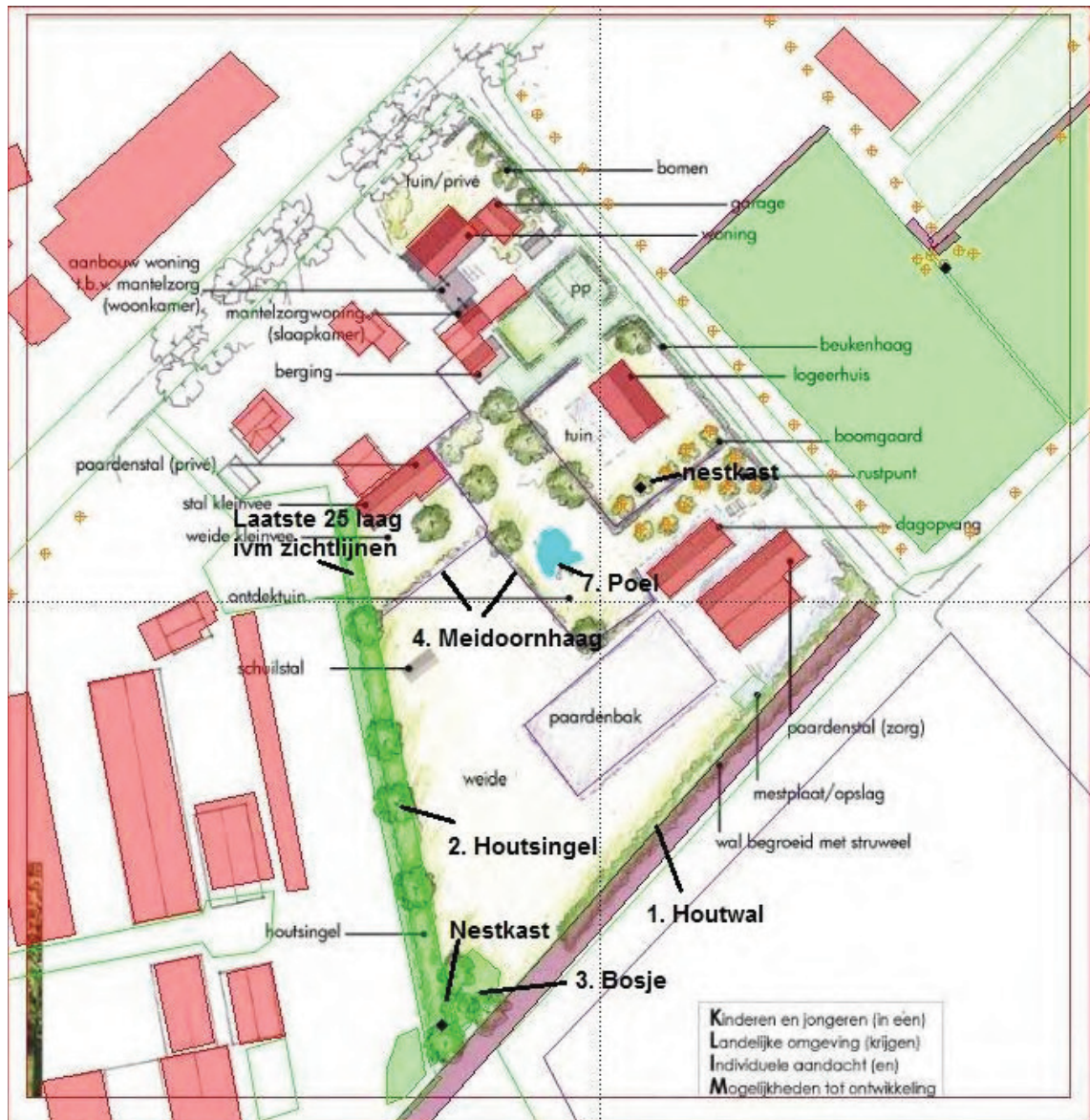
Oppervlak ruim 12.000m², omtrek ruim 500m. Het schetsplan geeft veel mogelijkheden de inrichting door kleine aanvullingen/aanpassingen ook of nog meer geschikt te krijgen voor de Steenuil. De aanleg van een hoogstamboomgaard, houtsingel, beukenhaag en struweel geeft veel variatie. De mestplaat blijft bestaan en er komt een paardenwei. De zuidoosthoek en de boomgaard lijken geschikte plaatsen voor een nestkast. Maar ook de paardenstal of de kleinveestal zijn opties.

Voor de aanplant is mogelijk subsidie verkrijgbaar via Landschapsbeheer Gelderland.

Het betreft de volgende voorzieningen:

1. Houtwal (l:130xb:4m): inheemse struiken (bijv. vuilboom, Gelderse roos, meidoorn, krentenboompje, lijsterbes, hulst, e.d.)
2. Houtsingel (95-120x5m) in overleg met Hoeve: met Eik, Els, Meidoorn, Vuilboom, Lijsterbes, Kardinaalsmuts, Hazelaar, Wilde appel e.d. Zuidwesten: bosje (90m²), Zo mogelijk ruige overgang naar weide.
3. Meidoornhaag (50-60m) ter vervanging van raster
4. Aanleg één of twee takkenhopen / houtstapels (bijv. van snoeihout)
5. Plaatsen 1-2 nestkasten steenuil (boomgaard, bosje of stallen) en verder rekening houden met voldoende schuilmogelijkheden (bijv. hoekjes achter diverse opstallen).
6. Aanleg poel in de ontdektuin

2.6.3 Gemeente Ermelo – waterberging / wonen / ontsluiting

Betreft in totaal ca. 12.000m², omtrek ca. 980m. Deel terrein langs de F. Kortlanglaan wordt verkocht. Moet wel worden ingericht binnen de ontwikkelingsvisie van de Groene Zoom.

Westelijk deel

Betreft een nu nog ruig gebied wat deels ingericht gaat worden als waterberging en deels mogelijk een woon-werkbestemming. Er zijn plannen om een fietspad aan te leggen. De exacte ligging is nog niet bekend.

Langs het fietspad zijn mogelijkheden voor aanplant van knotbomen. Aanleg van een berm van ca. 2m met een dubbel raster. Maaibeheer berm 2 maal/jaar. Tussen de rasters ruig gras. Een overhoekje met graan is mogelijk. De waterberging geeft drinkmogelijkheden voor de Steenuil. Het gebied heeft een redelijk oppervlak en is relatief rustig gelegen. Dat biedt mogelijkheden voor situering van een nestkast.

Het gebied zelf is wel gedraineerd. Bij eventuele aanplant van bomen moet hiermee rekening worden gehouden om schade aan de drainering te voorkomen. Het gebied is voorbereid en heeft in het algemeen een goed doorlatende grondlaag.

Uit overleg met diverse disciplines van de gemeente (openbare werken, groen, verkeer, ruimtelijke ontwikkeling en milieu) zijn diverse suggesties naar voren gekomen, welke in de volgende figuur zijn verwerkt. Naast verbetering van de landschappelijke uitstraling zal het ook een verbetering betekenen voor het leefgebied van de Steenuil. Mogelijk zijn onderdelen subsidiabel in het kader van herstel landschappelijke waarden.

Oostelijk deel

Ten oosten van de te realiseren Meeboerserf (ontsluitingsweg) komt een wal te liggen, ter afscherming van achterliggende woningen. Het kruisen van die weg door de uilen (en vleermuizen) is net als bij de andere wegen feitelijk ongewenst i.v.m. mogelijke verkeersslachtoffers. Het ligt in de bedoeling langs de weg forse laanbomen te realiseren (ca. 180m, 20-30 st.).

Het is aan te bevelen aan de westkant van de laanbomen een gesloten struweelstrook te realiseren van minimaal ca. 4m hoog. Hierdoor zullen de uilen waarschijnlijk de weg niet oversteken en als ze dat wel doen is dat op voldoende hoogte.

Indien uitvoerbaar kan aan de westzijde van de struweelstrook nog een grasberm worden aangelegd.

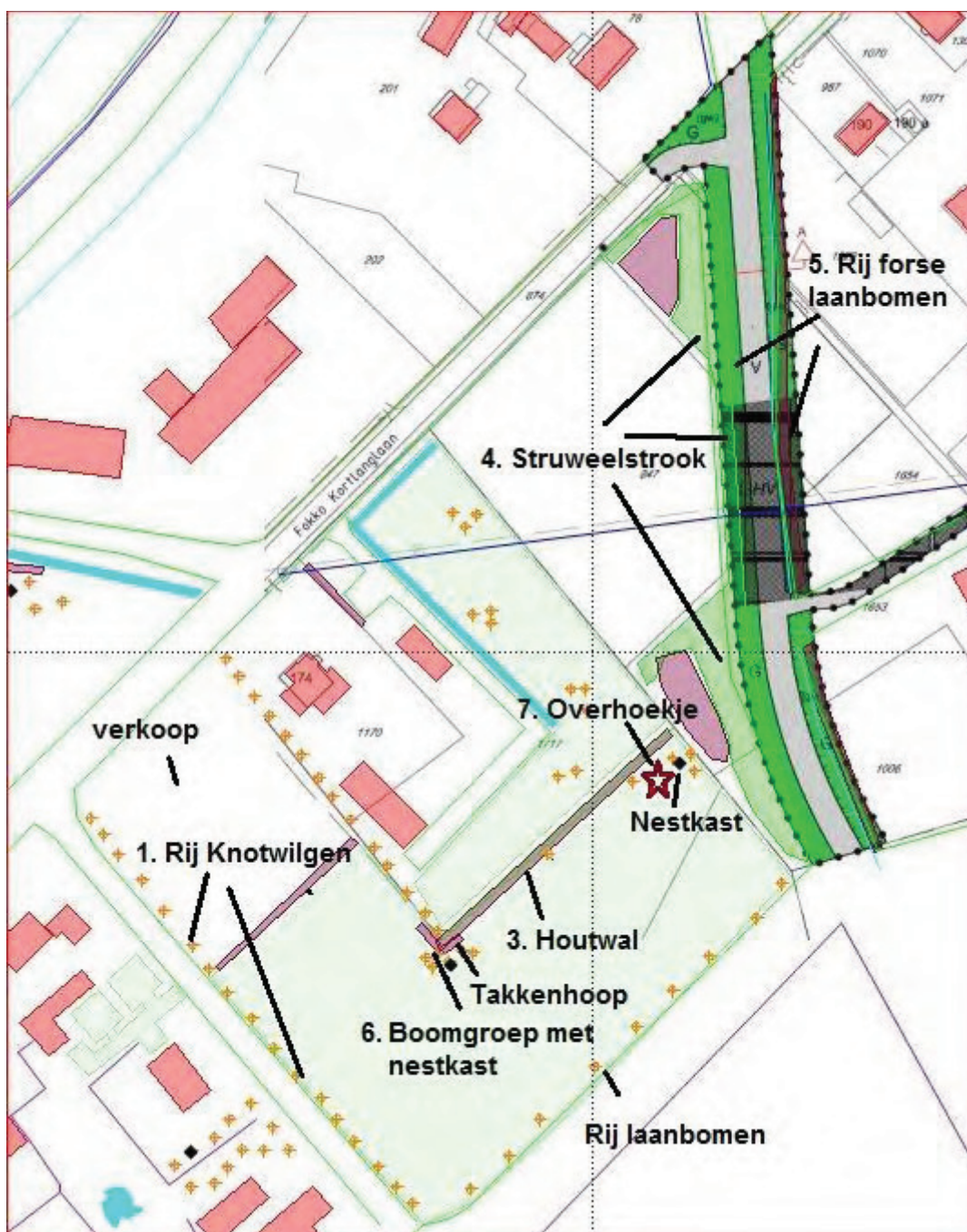
Verder de bermen van de weg zelf zo onaantrekkelijk mogelijk houden en langs de wegen zo min mogelijk paaltjes aanbrengen. Dit ter voorkoming van verkeersslachtoffers.

Recent is besloten een tweetal waterbergingen te realiseren aan de westkant van de Meeboerserf. Deze kunnen ook goed worden omzoomd en ingericht met struweel (Noord ca.110m², zuid: ca. 170m²).

Bovenstaande impliceert samengevat de volgende maatregelen:

1. Aanplant rij knotwilgen en -elzen (ca. 130m, 32 st.) langs het toekomstige fietspad. Langs het fietspad een brede grasberm (4-5m) met een beheer van 2x maaien per jaar.
2. Afscheiding waterberging door meidoornhaag/knip- en scheerheg (ca.70m, 280 st.)

3. Aanleg houtwal/houtsingel (ca. 75x3m) met inheemse soorten zoals Hazelaar, Lijsterbes, Vlier, Eik, Sporkehout, Hulst e.d.
4. Aanleg dichte struweelstroken ten westen van de Meeboerserf (hoogte 3-4m) en rond de waterbergingen (noord en zuid) – ca. 180m lang, totaal oppervlak ca.1.500m², bestaande uit sleedoorn, meidoorn, lijsterbes, hulst, hazelaar, hondsroos e.d.
5. Strook forse laanbomen aan weerszijden Meeboerserf, 180m, 30st.
6. Realisatie boomgroep (3-4st) met takkenhoop en nestkast Steenuil, bijv. wilde appel, eik
7. Creëren van een overhoekje met wat graansoorten

Perceel waterberging tussen FK164 en FK 174 (rechts)

Perceel waterberging vanaf Middelerf

Perceel waterberging

2.6.4 Gemeente Ermelo: Berm Kolbaanweg en boscompensatie

Voor de berm van de Kolbaanweg geldt hetzelfde als voor de Meeboerserf. Maak de berm onaantrekkelijk en plaats zo weinig mogelijk paaltjes. Het risico op aanrijding neemt anders erg toe. De boscompensatie uitvoeren met gesloten beplanting aan weerszijden van de weg met een hoogte van ca. 4m en snelgroeiers van 1-1.5m hoog. Een dergelijke hop-over is ook goed voor vleermuizen.

Er zal aansluiting worden gezocht bij de aanleg van groen door de gemeente Harderwijk t.b.v. de bowlingbaan.

2.6.5 Fokko Kortlanglaan 174 – Fam. Lieman

Op 23 november 2011 heeft een gesprek plaatsgevonden met de heer G. Lieman. Het hoveniersbedrijf is per januari 2011 verhuisd van Harderwijk naar deze locatie.

In huidige staat betreft het een matig geschikt terrein, waar nog wordt gebouwd. De nieuwe schuur is bijna af en er is vergunning voor nog een (kleinere) schuur. De bestaande schuur zal worden afgebroken. Ook het 'kleine' schuurtje aan de oostgrens zal verdwijnen. De huidige oprit zal worden verplaatst naar het noordoosten. Daarnaast is een meidoornhaag gepland.

Naast het huis aan de zuidwestzijde is een aantal Elzen. Er is geen bezwaar (zelfs voorstel) om een rij kontelzen te plaatsen. En deze door te trekken tot de erfgrans. Past in zijn beleving beter bij het gebied dan bijv. wilgen.

Hij wil de waterberging graag uit het zicht en kan zich goed vinden in een houtwal van een paar meter breed (gemeentegrond). Hij denkt dat de grond wellicht niet goed genoeg is voor solitaire eiken, tenzij goed aan de rand. Hij heeft in het verleden met dhr. P. van de Kemp gesproken. Die zou gezegd hebben dat het terrein (waterberging) wellicht zou worden uitgegraven waarmee permanent water kon worden gerealiseerd. Dan zou een wat meer natuurlijke inrichting ook kunnen.

Na realisatie van de bedrijfspanden en verplaatsing van de oprit naar de oostzijde resteert een weideperceel aan de noord- en zuidoostzijde. Hij zou graag zien dat er een aantal boomgroepen (2-4) verspreid in het weiland komen te staan. Als hij dan later wat vee gaat houden is er wat schaduw.

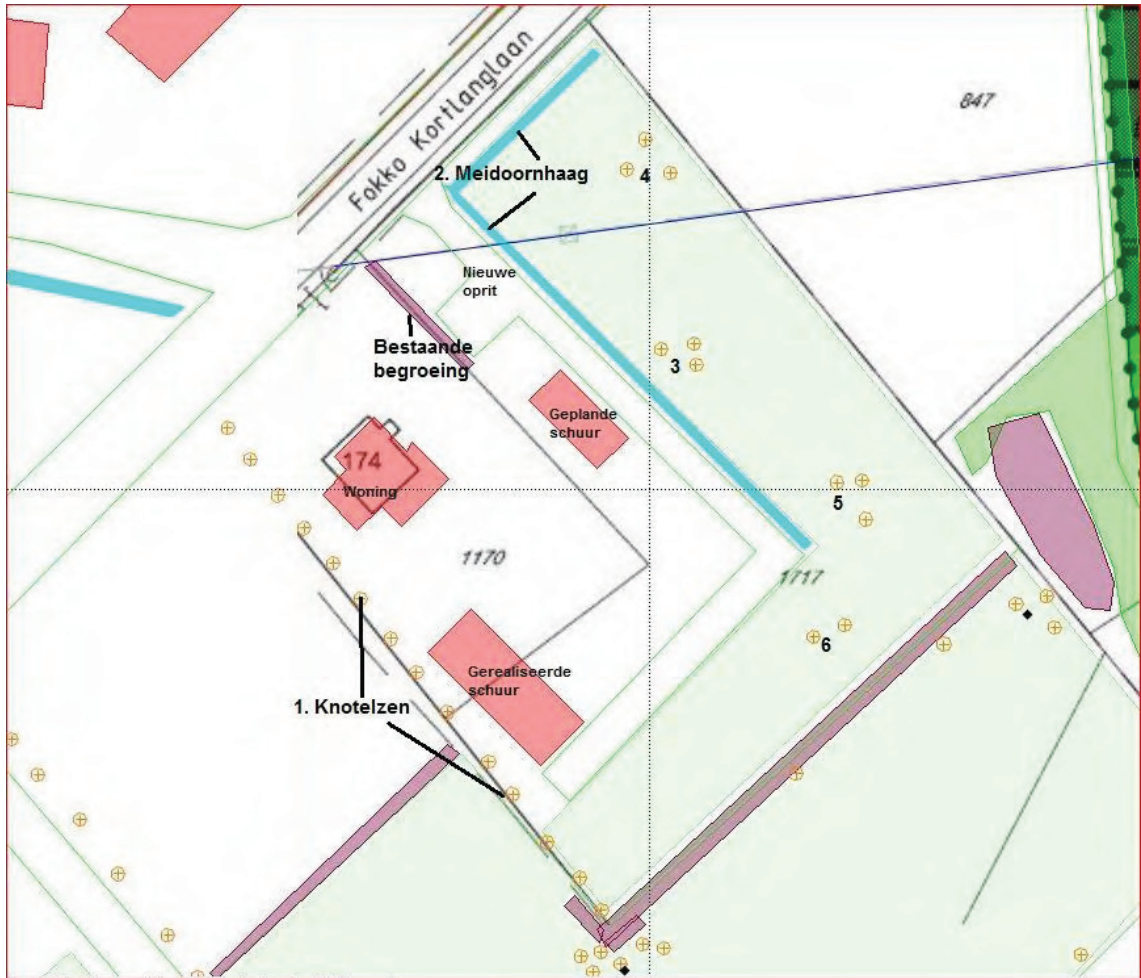
De bomenrij van Els en Laurier langs de huidige oprit blijft zo mogelijk bestaan.

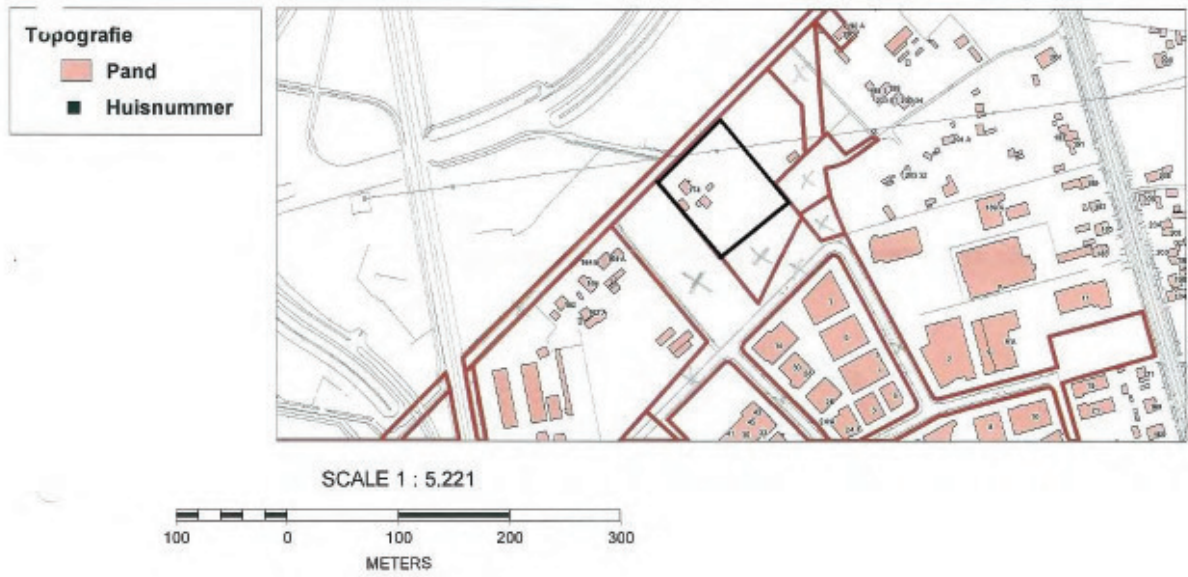
De heer Lieman is positief tegenover een landschappelijke inpassing en wil graag tzt een terugkoppeling.

Overigens werd tijdens het gesprek (medio 17.00 uur) een Steenuil gehoord. Volgens de heer Lieman zijn er muizen genoeg in het gebied rondom zijn woning en bedrijf.

Het betreft samengevat de volgende voorzieningen:

1. Doortrekken rij knotelzen aan de zuidoostzijde – ca. 70m, 17 bomen
2. Na verplaatsing oprit (<2 jaar) aanleg van een meidoornhaag ten noordoosten hiervan en doortrekken langs de weg (totaal 100m, ca. 280 st.)
3. Bomengroep Zomereik, 3 st.
4. Bomengroep Winterlinde, 3 st.
5. Bomengroep Gewone es, 3 st.
6. Bomengroep Winterlinde 2 st.

Perceel FK174 weiland vanaf F. Kortlanglaan

Zuidoostgrens FK174 - grens waterberging

Zuidoostgrens FK174 - grens waterberging – ri noordoosten

Zuidoostgrens FK174 - grens waterberging – ri noorden

In aanbouw zijnde schuur

Weiland ri noordwesten

Zuidwestgrens – langs nieuwe schuur – ri zuidoost

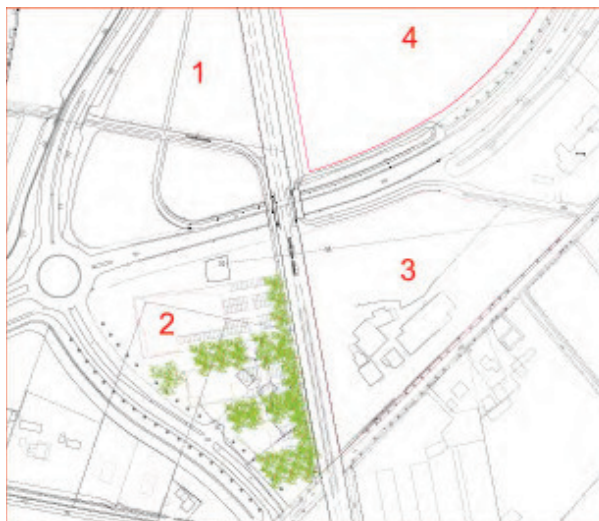
Zuidwestgrens – langs nieuwe schuur – ri zuidoost

Zuidoostgrens FK174 - grens waterberging

2.6.6 Kolbaanweg gemeente Harderwijk Locatie 2 – Drielanden Leisure

Locatie 2 betreft een gebied van bruto circa 0.85 ha en ligt ingesloten tussen de Kolbaanweg, de Groenezoomweg en de spoorbaan Amersfoort-Zwolle. Dit gebied zal worden ingevuld met “leisure activiteiten”. De bestaande opstallen zullen worden verwijderd, evenals de bestaande beplanting. In het gebied is ruimte voor een drietal kavels, waarvan er momenteel één gereserveerd is voor een bowlingbaan. De drie kavels zullen onderling van elkaar worden gescheiden met een groene (bosachtige) invulling.

Uit mededelingen van de huidige bewoner blijkt dat in het verleden wel eens jonge steenuilen de schuur als schuilplaats hebben gebruikt. Het gebied wordt dus in elk geval door de Steenuil bezocht. Er zijn veel muizenholletjes aanwezig door het gehele terrein. Door de aanwezigheid van de hazelnoten en het voeren van de hobbyvogels is de verwachting dat het een stabiele muizenpopulatie betreft. Het is waarschijnlijk dat het plangebied voor de Steenuil daarmee een niet onbelangrijk deel van het foerageergebied betreft.

In deze situatie ligt de nestplaats en het grootste deel van het territorium, aan de andere zijde van de spoorbaan. Om het gebied te bereiken moet de spoorbaan worden overgevlogen, met een zeker risico op slachtoffers. Om het plangebied te bereiken is het passeren van de Kolbaanweg niet nodig. Bij uitvoering van het plan zal een groot gedeelte van het terrein worden verhard en komen er gebouwen en parkeerplaatsen. Daarbij zal de menselijke activiteit in het gebied fors toenemen. Er is dan ook een forse afname te verwachten van het aanbod aan prooidieren, gecombineerd met een toename van verstoring en verkleining van het jachtgebied.

Met nieuwe aanplant van bijv. o.a. hazelaarstruiken en door aangepast berm- en maaibeheer is wel enige mitigatie te realiseren. Maar het huidige prooiaanbod zal in de nieuwe situatie vrijwel zeker fors afnemen. Daarmee zal aanvullende compensatie buiten het plangebied moeten plaatsvinden. Vanuit ecologisch oogpunt is het kruisen van (spoor)wegen ongewenst. Het ligt dan ook in de rede de compensatie zoveel mogelijk aan de oostzijde van het spoor te zoeken.

Om toch enige mitigatie binnen het plangebied te realiseren heeft de gemeente aangegeven het plangebied wel met groen te willen inpassen. Hiervoor is een inrichtingsplan gemaakt. De gemeente heeft gevraagd dit te beoordelen en eventueel te optimaliseren als mitigerende maatregel voor de Steenuil.

De voorgestelde inrichting bestaat uit een groep Eiken op het grasveld en rond de kavels Berk, Zoete kers en Lijsterbes. En verder bosplantsoen met besdragende soorten als Gelderse roos, Tweestijlige meidoorn, Hondсроos en Zwarte bes. Er is aandacht voor voldoende variatie in hoogte. Het parkeerterrein wordt van het gras gescheiden door een meidoornhaag.

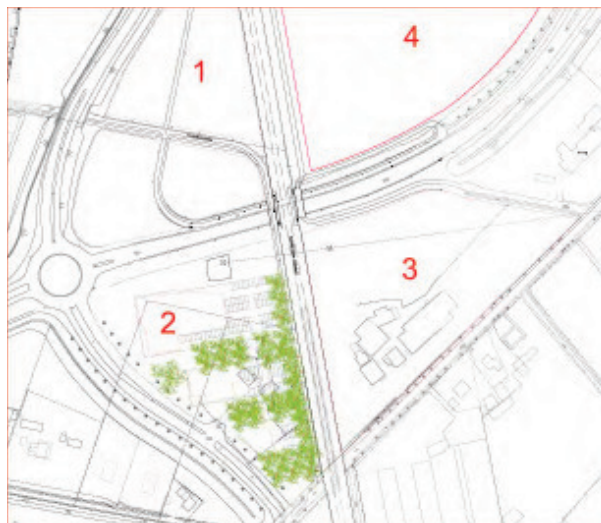
In grote lijnen is dit een acceptabele inpassing. Voor verdere mitigatie van het verlies aan foerageergebied zou nog kunnen worden gedacht aan bijvoorbeeld:

- het onaantrekkelijk maken voor de Steenuil van de berm van de Kolbaanweg zelf, door geen zitpaaltjes te plaatsen. Verder zo mogelijk een min of meer gesloten beplanting aan weerszijden met een hoogte van ca. 3-4m. Dit vormt een zgn. hop-over en is ook goed voor vleermuizen. De gemeente Ermelo heeft aangegeven met een stuk boscompensatie te willen aansluiten bij de invulling van groen.
- het terugplanten van een nootdragende soort, zoals de Hazelaar
- het resterende grasveld 2 maal per jaar maaien
- Compenserende maatregelen aan de overzijde van het spoor (locatie 3 – zie volgende paragraaf).

2.6.7 Fokko Kortlanglaan 169 – gemeente Harderwijk – locatie 3

Betreft een agrarisch perceel van ca. 17.500 m² en een omtrek van ca. 570m, met een oude boerderij en een aantal schuren (Fig. nr. 3). Eén van de schuren was in 2011 broedplaats van de Steenuil, met 4-5 jongen. De gemeente Harderwijk wil het terrein ontwikkelen in de sfeer van de gebiedsvisie Groene Zoom. Dat wil zeggen dat het gebied zal worden ingevuld als werklandschap (werken in een aantrekkelijk landschap). De bestaande opstallen zullen worden verwijderd, evenals de bestaande beplanting. Het is nog onbekend welke specifieke functies en welke stedenbouwkundige invulling het gebied gaat krijgen. Uitgangspunt is wel dat het gebied in een

lage dichtheid zal worden bebouwd en dat er veel ruimte zal zijn voor een groene invulling. Langs de spoorbaan en bedrijventerrein Tonsel zal een wal worden aangelegd. Dit biedt mogelijkheden als jachtgebied en rustplaatsen voor de Steenuil. In overleg met de gemeente is in eerste instantie gekeken naar het terrein onder de hoogspanningsmast als steenuilvriendelijk in te richten gebied. Dit mede ter compensatie van het verlies aan foerageergebied aan de westzijde van de spoorbaan (fig. nr. 2). In onderstaande figuur is een aantal mogelijkheden weergegeven. Belangrijk is dat naast variatie een open structuur aanwezig blijft.

Mogelijke maatregelen zijn:

- Aanleg wal parallel aan spoorbaan (ca. lxb: 150x4m) en Groene Zoomweg (ca. lxb: 90x4m). Beplanting met inheemse struiken, bij voorkeur met bes- of nootdragende soorten (bijv. Gelderse roos, Meidoorn, Sleedoorn, Krentenboompje, Vuilboom, Lijsterbes, e.d).
- Aanleg houtwal langs noordoostgrens perceel (ca. lxb: 100x4m) met inheemse beplanting zoals op de wal aangevuld met Hazelaar, Zomereik, lijsterbes. Realisatie struik en kruidenlaag en ruige overgang naar grasland.
- Realisatie brede grasberm (3-5m) langs wal spoorbaan – 2 keer per jaar maaien
- Bomengroep (bijv. eik, walnoot) in noordoosten en eventueel noordwesthoek perceel
- Plaatsen 1-3 nestkasten in bomengroep oostzijde en noordzijde (deze dienen voor zowel nest- als rustplaats).
- Zo mogelijk aanleg van een poel aan de noordwestzijde en behoud open structuur onder de hoogspanningsleiding – bij voorkeur grasland met begrazing door vee of 2 keer per jaar maaien.
- Realisatie minimaal twee takkenhopen/houtstapels aan noord-/oostzijde en tegen wal westzijde perceel.

Deze maatregelen zijn voldoende voor compensatie van het foerageergebied van locatie 2, in combinatie met de mitigerende maatregelen op locatie 2 zelf. Het verdient aanbeveling de werkzaamheden zoveel mogelijk buiten het broedseizoen (maart-augustus) uit te voeren.

Locatie 1 en 4

Locatie 1 zal worden ingericht als waterberging. Op zich een goed in te richten voor de Steenuil, maar verder eigenlijk vrij ongeschikt vanwege de ligging tussen wegen en

spoorbaan (verkeersslachtoffers). Locatie 4 wordt bedrijventerrein en is behoudens een enkel uitzichtpunt op een dak vrij ongeschikt.

Locatie 3: F. Kortlanglaan 169

Foto's F.K. 169

Oostgrens perceel

Oostgrens perceel ri Groene Zoomweg

Oost-/middenstuk terrein onder hoogspanningsmast

Oostgrens richting FK181

Westgrens terrein langs spoor

2.6.8 Fokko Kortlanglaan 181 – gemeente Harderwijk – school

Dit perceel is in gebruik als school en zal dat de komende tijd waarschijnlijk blijven. Wellicht is het mogelijk hier een boomgaard te planten en een nestkast te plaatsen. Naast een goed gebied voor de Steenuil is een boomgaardje ook te gebruiken voor educatieve doeleinden.

3 Literatuur

- Groenewold 2011, Natuurtoets BP Drielanden Leisure Harderwijk nov11-2
- Groenewold 2011, Natuurtoets bestemmingsplan Veldzicht Noord Ermelo 4e fase
- Groenewold 2011, Nader onderzoek Steenuilen t.b.v. bestemmingsplan Veldzicht Noord Ermelo 4e fase
- Van Maanen, Athene april 2005, Bescherming van Steenuilen bij ruimtelijke ontwikkelingen
- Stone (Steenuilenoverleg Nederland), Erfwijzer 2011
- Landschapsbeheer Nederland 2009, Steenuil onder de pannen